

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/480/2021

Tane VN/12951/2021

11.6.2021

Tasa-arvoasiain neuvottelukunnan lausunto opetus- ja kulttuuriministeriölle hallituksen esityksestä varhaiskasvatuslain muuttamisesta

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta (Tane) kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle varhaiskasvatuslain muuttamisesta. Tane edistää sukupuolten tasa-arvoa yhteiskunnassa, joten lausunto keskittyy sukupuolten tasa-arvoon liittyviin näkökulmiin.

Esitys perustuu hallitusohjelman kirjaukseen kolmiportaisen tuen mallin luomisesta varhaiskasvatukseen. Uudistuksen tavoitteena on edistää kaikkien lasten lakisääteistä oikeutta tarvitsemaansa tukeen ja sukupuolten tasa-arvoa. Uudistuksella luodaan nykyistä vahvempi jatkumo esi- ja perusopetukseen.

Varhaiskasvatuslakia esitetään muutettavaksi siten, että siihen lisätään uusi 3 a luku, jossa säädetään lapsen oikeudesta varhaiskasvatuksessa annettavaan tukeen, annettavasta tuesta ja tuen toteutuksesta sekä tuen tarpeen arvioinnista, hallintopäätöksestä ja muutoksenhakuoikeudesta.

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta kannattaa esitystä siitä, että varhaiskasvatuslaissa säädettäisiin varhaiskasvatuksessa olevan lapsen oikeudesta tarvitsemaansa tukeen ja varhaiskasvatuksessa annettavan tuen rakenteesta, sekä esitetyn kolmiportaisen mallin käyttöönottoa.

Tane kiittää hallituksen esitystä siitä, että sen tavoitteena on luoda kaikille varhaiskasvatukseen osallistuville lapsille yhdenvertainen pääsy tuen piiriin palveluntuottajasta tai maantieteellisestä sijainnista riippumatta.

Kuten esityksessä tuodaan ilmi, oli tukea saavien lasten joukossa selvästi enemmän poikia vuonna 2016. Tukijärjestelmän selkeyttämisen ja yhdenmukaistamisen voidaan tältä osin olettaa tukevan erityisesti poikia ja jopa vaikuttavan poikien oppimistuloksiin myöhemmin. Tane pitää hyvänä sitä, että poikien oppimistuloksien parantamiseen haetaan aktiivisesti keinoja ja pitää erittäin tärkeänä pyrkimystä vaikuttaa lasten ollessa mahdollisimman pieniä.

Tane painottaa ajantasaisen tilasto- ja tutkimustiedon tärkeyttä. Esityksen mukaan viimeisin saatavilla oleva tieto varhaiskasvatuksen piirissä tukea saavien lasten sukupuolijakamasta on jo 5 vuotta vanha. Jatkossa olisi tärkeää kerätä systemaattisesti tietoa tuen käyttäjistä huomioiden sukupuolijakauman lisäksi muut keskeiset tekijät. Ajantasaista, luotettavaa ja lasten moninaisuuden huomioivaa tietoa tarvitaan muun muassa, jotta tuen vaikutuksia voidaan seurata, mallia kehittää tarvittaessa sekä resursointiin varautua riittävästi.

Sukupuolittietoisuutta lisättävä varhaiskasvattajien osaamisessa, jotta tukea tarvitsevat lapset tunnistetaan ajoissa

Lasten ja nuorten kanssa toimiessa on hyvin tärkeää, että ammattilaiset ovat koulutettuja huomioimaan yhteiskunnan odotukset ja sukupuolittuneet normit. Stereotypisoivat oletukset siitä, millä tavalla tytöt tai pojat käyttäytyvät, vaikuttavat niin aikuisten odotuksiin lasten käyttäytymistä kohtaan kuin lasten käyttäytymiseen. Nämä voivat pahimmillaan estää tai viivästyttää tukea tarvitsevien lasten tunnistamista.

Sen lisäksi, että luodaan aiempaa selkeämpi järjestelmä tuen antamiselle, onkin tärkeää huolehtia myös siitä, että kaikki tukea tarvitsevat tunnistetaan. Tiedetään esimerkiksi, että tyttöjen autismikirjoon kuuluminen on alidiagnosoitua. Oireita ei tunnisteta tai ne tunnistetaan huomattavasti poikia myöhemmin. [Tutkimuksia on erityisesti 2010-luvulta lähtien ja asiasta koostettu esim. 2017 autismiliiton sivuilla suomeksi.](#)

Tane korostaa, että kaikille varhaiskasvatuksen ammattilaisille ja muille sellaisille asiantuntijoille, jotka arvioivat lasten tuen tarvetta, on tarjottava aiempaa enemmän koulutusta sukupuolittietoisesta pedagogiikasta ja -opetuksesta. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (Opetushallitus, Määräykset ja ohjeet 2018:3a) todetaan, että varhaiskasvatus on sukupuolisensitiivistä. Tämä keskeinen tasa-arvoa edistävä linjaus tarvitsee tuekseen sitä, että varhaiskasvatuksen ammattilaisten perus- ja lisäkoulutusten osaksi saadaan vakiinnutettua sukupuolittietoinen opetus.

Uudistuksen onnistuminen edellyttää riittävää resursointia

Tane katsoo, että esitetty uudistus voi edistää sukupuolten tasa-arvoa erityisesti poikien kannalta. Tane kuitenkin muistuttaa, että uudistukseen on taattava riittävät resurssit, jotta lasten yksilöllinen kohtaaminen on mahdollista.

Jirka Hakala

Puheenjohtaja

Hannele Varsa

Pääsihteeri